

Asia: VN/2575/2021

Luonnos hallituksen esitykseksi oppilas- ja opiskelijahuoltolain, terveydenhuoltolain sekä korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollosta annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Vastaajataho:

Sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä tai yhteistoimintaelin

Kunnan ja hyvinvointialueen yhteistyön varmistaminen

1a) Hyvinvointialueen olisi esityksen mukaan yhdessä alueensa kuntien kanssa muodostettava *alueellinen opiskeluhuollon yhteistyöryhmä*. Onko ehdotus mielestänne tarkoituksenmukainen kunnan ja hyvinvointialueen yhteistyön varmistamiseksi?

Kyllä [Ehdotus on tarkoituksenmukainen. Näin voidaan varmistua, että opiskeluhuollon ja opetuksen järjestäjien välinen yhteistyö on säännöllistä ja koko alueen opetuksen järjestäjät kattavaa.]

1b) Millä taholla tulisi käsityksenne mukaan olla vastuu alueellisen opiskeluhuollon yhteistyöryhmän muodostamisesta?

Hyvinvointialueella [Hyvinvointialueilla on useita koulutuksen järjestäjiä ja siksi on selkeämpää, että hyvinvointialueella on vastuu opiskeluhuollon yhteistyöryhmän muodostamisesta. Yhteistyöryhmiä on kuitenkin oltava hyvinvointialueilla useita, jotta yhteistyöryhmän työskentely on riittävän käytännönläheistä ja kuntien erityispiirteet tulee varmasti huomioitua.]

2) Kunnan tai useamman kunnan yhdessä tulisi laatia opiskeluhuollon toteuttamiseksi *kunnan opiskeluhuoltosuunnitelma*, joka liitettäisiin lastensuojelulain (417/2007) 12 §:n mukaiseen kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan. Onko esitys mielestänne tarkoituksenmukainen?

Kyllä

3) Hyvinvointialueella tulisi olla *alueellinen opiskeluhuoltosuunnitelma*. Se valmisteltaisiin alueellisessa opiskeluhuollon yhteistyöryhmässä ja hyväksyttäisiin hyvinvointialueen aluevaltuustossa. Alueellinen opiskeluhuoltosuunnitelma liitettäisiin lastensuojelulain 12 §:ssä tarkoitettuun alueelliseen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan. Huomioitanne esityksestä?

Esitys on tarkoituksenmukainen.

4) Mikäli esitys ei mielestänne riittävästi huomioi erilaisia opetuksen ja koulutuksen järjestäjiä, kuten esimerkiksi ne, jotka toimivat useamman kunnan alueella tai yksityiset koulutuksen järjestäjät, millä tavoin muuttaisitte esitystä?

-

5) Hyvinvointialue järjestää opiskeluhoitopalvelut 1.1.2023 alkaen. Näettekö, että opetuksen tai koulutuksen järjestäjällä on yhdessä hyvinvointialueen kanssa edellytykset huolehtia oppilas- ja opiskelijahuoltolain 9 §:n mukaisesti siitä, että opiskeluhoitosta muodostuu toimiva ja yhtenäinen kokonaisuus?

Kyllä [Näkemyksemme mukaan varsinkin kuraattorit olisi ollut parempi jättää kuntien palvelukseen. Toki opetuksen ja koulutuksen järjestäjä tekee tälläkin hetkellä tiivistä yhteistyötä koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palveluita tuottavien tahojen kanssa. Uskomme kuitenkin, että jatkossa koulutuksen järjestäjillä yhdessä hyvinvointialueen kanssa on edellytykset muodostaa opiskeluhoitosta toimiva ja yhtenäinen kokonaisuus.]

Opiskeluhoitotyön yksilökohtaisen työn kirjaaminen, rekisterinpito ja tietosuojat

6) Esityksessä täsmennetään opiskeluhoitotyön kirjaamiseen, rekisteröintiin ja tietojen salassapitoon liittyviä oppilas- ja opiskelijahuoltolain säännöksiä. Huomioitanne esityksestä?

Esityksen mukaan jatkossa opetushenkilökunta voi olla yhteydessä opiskeluhoitoon ainoastaan oppilaan tai opiskelijan suostumuksella. Pidämme tätä asiaa ehdottomasti huonona asiana. Mitä oppilaitoksen työntekijät tai koulutuksen järjestäjä voivat tehdä, jos oppilas tai opiskelija ei anna suostumusta, mutta opinnoissa pärjääminen vaatisi ehdottomasti opiskeluhoitotyön tukea ja palveluita?

7) Miten arvioisitte esitysluonnosta tietosuojasäätelyn näkökulmasta?

Tietosuojasäätelyyn esitysluonnos toisi parannuksen.

8) Opiskeluhoitotyön siirtyessä hyvinvointialueelle tulee myös opiskeluhoitotyön psykologien ja kuraattorien kirjaamat asiakastiedot tallentaa valtakunnallisiin tietojärjestelmäpalveluihin eli Kanta-palveluihin. Kanta-palveluihin liittymisen määräaikaista säädetään laissa sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä. Psykologien tietojen tallentaminen tulisi aloittaa heti hyvinvointialueiden aloittaessa. Sosiaalihuollon ja kuraattorien liittymisvelvoitteen määräaika on 1.9.2024. Arvioitko tarvittavien muutosten olevan mahdollisia näiden määräaikaisten puitteissa?

Kyllä

Muut huomiot esityksestä

9) Oppilas- ja opiskelijahuoltolain 16 §:n mukaan oppilaitoksen työntekijän tulee olla yhteydessä opiskeluhoitotyön psykologiin tai kuraattoriin, jos oppilaitoksen tai opiskeluhoitotyön työntekijä arvioi opiskelijan tarvitsevan opiskeluhoitotyön psykologi- tai kuraattoripalveluja. Esityksessä ehdotetaan, että yhteydenotto opiskeluhoitopalveluihin koskisi psykologin ja kuraattorin palveluiden lisäksi myös koulu- ja opiskeluterveydenhuollon lääkärin ja terveydenhoitajan palveluja. Yhteydenotto tapahtuisi jatkossa yhteisymmärryksessä oppilaan tai opiskelijan kanssa. Huomioitanne esityksestä?

Oppilaitoksen työntekijät ovat kasvatusalan ammattilaisia ja heidän voi olla joskus hankala arvioida, tarvitsisiko oppilas tai opiskelija esimerkiksi kuraattoripalveluita vai koulu- ja opiskeluterveydenhuollon terveydenhoitajan palveluita. Terveydenhoitaja pystyy oppilaitoksen työntekijää paremmin arvioimaan, tarvitsisiko oppilas tai opiskelija eniten kuraattori-, psykologi-, psykiatrisen sairaanhoitajan tai lääkärin palveluita. Siten esitys helpottaisi oppilaitosten työntekijöiden tilannetta, kun he voisivat ohjata oppilaan tai opiskelijan matalalla kynnyksellä eteenpäin, ja terveydenhoitaja arvioi jatkohoidon tarpeen. Tämä voisi vähentää esityksessäkin mainittua oppilaan ja opiskelijan poukkoilevaa siirtelyä ammattilaiselta toiselle. Pidämme kuitenkin huonona esityksessä sitä, että yhteydenottoon tarvitaan oppilaan suostumus.

10) Hyvinvointialue järjestää 1.1.2023 alkaen opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalvelut, kouluterveydenhuollon sekä lukioden ja ammatillisen koulutuksen opiskeluterveydenhuollon. Voimassa olevan oppilas- ja opiskelijahuoltolain 24 §:n mukaan Terveyden ja hyvinvoinnin laitos ohjaa ja kehittää yhteistyössä Opetushallituksen kanssa edellä mainittuja palveluja. Esityksen mukaan Opetushallitus ja Terveyden ja hyvinvoinnin laitos ohjaisivat ja kehittäisivät yhdessä yhteisöllistä opiskeluhuoltoa ja Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksella olisi päävastuu edellä mainittujen hyvinvointialueen järjestämisvastuulla olevien palvelujen ohjauksesta ja kehittämisestä. Pidätekö esityksen mukaista ohjaus- ja kehittämisvastuun muutosta tarkoituksenmukaisena vai tulisiko Opetushallituksen ohjaus- ja kehittämisrooli säilyttää nykyisellään?

Kyllä, esitys on tarkoituksenmukainen

11) Mahdolliset muut huomionne esitysluonnoksesta?

Nykyistä koulu- ja opiskeluhuoltojärjestelmää on kiistatta kehitettävä. Tällä hetkellä järjestelmä on pirstaleinen, eikä oppilas tai opiskelija aina saa tarvitsemaansa tukea. Esitysluonnoksessa nostettiin hyvin muita nykyjärjestelmän epäkohtia, kuten esimerkiksi tiedonkulku kuraattoreilta ja psykologeilta koulu- ja opiskeluterveydenhuollon työntekijöille.

Anttila Jaakko
Järvi-Pohjanmaan perusturva/Alajärven kaupunki